



سنڌ گريجوئيٽس اسوسائيٽشن



# گولدن جوبلي تكريبون

سووبنير

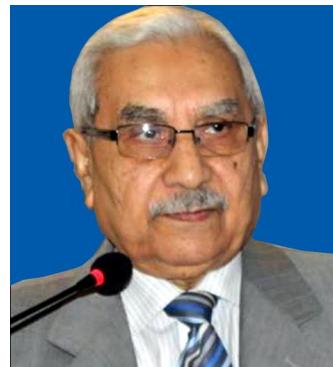
ايديتٽر: پروفيسٽر محمد سليم ميمڻ

سنڌ گريجوئيٽس اسوسائيٽشن

9/12، رمپا پلازه، اي جناح روڊ صدر ڪراچي

فون: 021\_32724359، 021\_32760955

گهڙي گهڙو هٿ ڪري، پُهون نهاري ٻنگ،  
سر در قدمِ يار فدا شُد، چ بجا شد، وَصلِ اهوئي وَنگ،  
راتِ جَنِين جو رنگ، الا سي اڪاريين.  
(اطيف)



ڪروڙين احسان رب العالمين جا، جو اڄ سنڌ گريجوئيتس اسوسائيشن جي پنجاهين سالگرھه ۾ به شريڪ ٿيڻ جو موقعو نصيٽ ٿيو آهي. جڏهن هي بي ثمر قافلو چند ساٽين سان شروع ٿيو هو ته اها اميد ڪا نه هئي، ته هي قافلو منزل مائيندو. اڄ پنجاه سالن کان پوءِ باسان دعا گو آهيون ته رب سائين هن قافلي کي امن سان اڪاري. هي پنجاه سال سنڌ جي تاريخ جا اهر سال آهن، جن ۾ ڪيءَ اهم واقعاً رونما ٿيا آهن. سگا انهن طوفاني سالن ۾ پنهنجي مسلسل جدوجهد سان پنهنجو وجود قائم رکي سگهي آهي. اجا منزل ڏور آهي. اسان سنڌ ۾ امن ۽ ترقىءَ جو خواب کڻي نكتا هئاسون. اجا ان خواب کي ساپيان ٿيڻ ۾ ڪجهه وقت لڳندو، پر ائين لڳي ٿو ته اها گهڙي پري ڪانهي.

مُحَبَّتِ پائِي مَنَ ۾ رَنْدَا رُوْزِيَا جَن  
تَن جَو صَرَافِنِ، اُنْ تُورِيُو اَگْهَائِيُو

اميـد ٿا ڪـريـونـ تـهـ سـاـثـ جـوـ محـبـتـيـ پـورـهـيـوـ اـجـايـوـ نـوـينـدوـ، پـرـ اـهـوـ ضـرـورـ ڪـامـيـابـ ٿـينـدوـ.

محبتي ميري گوٽ ٻڌجي هيڪڙو  
تنين جي ويڙهي ساث چڙهندو لکئين.

ساث سدائين قائم

پرخلوص دعائين سان

سليمان شيخ

خادم سگا

ع 28 مئي 2022

## پیغام



سنڌ گریجوئیتس ائسوسیئیشن پنهنجي زندگيءَ جا پنجاه سال ملڪل ڪري، 3، 4، 5 جون 2022ع تي پنهنجي گولبن جوبلي جون تقريبوب ملهائي رهي آهي. پنجاه سالن جو عرصو هڪ وڏو عرصو آهي، جيڪو اڌ صديءَ تي محيط هوندو آهي. اڌ صدي ڪا معمولي ڳالهه ڪانه، پر ان اڌ صديءَ کي گذرندي خبر ئي ڪانه پئي، ڄڻ اک جهپيءَ اڌ صدي گذر ي ويئي.

هاطي اسان کي ايندڙ اڌ صديءَ بابت ويچارڻو آهي، ۽ حڪمت عمليون طئه ڪرڻيون آهن. اها اڌ صدي، جيڪا ٽيڪنالاجي جي صدي هوندي، بايولاجيڪل سائنس جي صدي هوندي، ان ۾ اسان جو ڪردار ڇا هوندو؟ اسان جو سماج، جتي اسين پنهنجي عورتن کي عزت ۽ احترام ڏيئي نه سگھيا آهيون، کيس ڪاري ڪري ماريندي دير نتا ڪيون، ڦکي ٿي پيسى جي ڳالهه کي قبيلائي جهيزن جو نالو ڏيئي، ندين، وڏن، پوڙهن ۽ جوانن کي اين قتل ٿا ڪيون، ڇڻ ڪنهن گجر، موري کي ڪٿي ڇڏيو.

ملڪي معيشت تباھيءَ جي ڪنڌيءَ تي پهچي چڪي آهي، پرڏيئي نائي جا ذخира ختم ٿي چڪا آهن، سماجيءَ سياسي طور تي اسان دنيا کي منهن ڏيڪارڻ جو ڳانه رهيا آهيون، اهڻي ماحال ۾ ايندڙ اڌ صديءَ لاءَ اسان کي ڇا ڪرڻو آهي؟ ۽ ڪين ڪرڻو آهي؟ اهو سوال سگا جي هر سماجي اڳواڻ جي ذهن کي ڏوڏي رهيو آهي. جيتر اسان عورت کي عزت ۽ احترام ٻرابريءَ جي هيٺيت نتا ڏيون، تيتر سماجي ان ٻرابريءَ جو سلسلو هلندو رهندو.

اچوته اهو پکو په ڪيون ته پاڻ سهپ، رواداري، هم آهنگي پيدا ڪيون، هڪ پئي جي عزت ڪيون، تعليم تي ڏيان ڏريون. پنهنجي تعليمي ادارن کي ڪاپي ڪلچر کان پاڪ ڪيون، فني سکيا ڏانهن وڌيڪ ڏيان ڏيون، ٽيڪنالاجيءَ جي دور سان هم آهنگ ٿيڻ لاءَ پاڻ ۾ اها اهليت، صلاحيت، قابليت پيدا ڪيون.

سگا جي پليٽ فارمر تان پنهنجي عوامر ۾ سماجي شعور ۽ ساچاه پيدا ڪيون. سرڪاري نوڪرين لاءَ وڌين، سياستدانن ۽ ڪامورن پويان ڊوڙڻ بجاءَ پنهنجي لاءَ خود روزگار جا موقعاً پيدا ڪيون.

مان سمجھان ٿي تان ڏس ۾ سند گریجوئیتس ائسوسیئیشن کي پنهنجو اثرائتو ڪردار ادا ڪرڻو پوندو ت پڪ اسان سماج ۾ معاشيءَ سماجي پاڻ پرائي حاصل ڪري سگهنداسون.

### محتاب اڪبر راشدي

چيئرپرسن

31 مئي 2022ع

## سنڌ گريجوئيتس ائسوسيئيشن

افتتاحي اجلاس 3 جون 2022ع تي شامر جو ستين و گي آرتس ڪائونسل آف پاڪستان ڪراچي  
جي اوپن ايئر ٿيئر ۾ منعقد ٿيندو.

### پروگرام:

7:00 و گي شام	تلاؤت ڪلام پاڪ:
7:10 و گي شام	شاهه جا بيت:
7:20 و گي شام	ترانو
7:25 و گي رات	مهماڻن جو آڌياء: محترم ولی محمد روشن
7:35 و گي رات	آجيان ئي خطاب: محترم مهتاب اکبر راشدي
7:55 و گي رات	مكي تقرير: داڪٽ محمد سليمان شيخ
8:25 و گي رات	ايوارڊن ۽ سوڪٽين جي ورهاست
9:00 و گي رات	اعزازي مهمان جو خطاب
9:15 و گي رات	خاص مهمان جو خطاب
9:30 و گي رات	مهماڻن جاثورا - محترم عالي حسین بروهي
9:40 و گي رات	موسيقي جو پروگرام

پيو ڏينهن ڇنچر 04 جون، 2022ع

وقت: صبح جويارهين و گي، آرتس ڪائونسل جو آڊيٽوريٽ - I | پهريون اجلاس

موضوع: سنڌ گريجوئيتس جا پنجاه سال - اڌ صديءَ جي ڪهاڻي

خاص مهمان: داڪٽ محمد سليمان شيخ

ميزيان: محترم ولی محمد روشن، سڀكريٽري جنرل

### مقرر:

- محترم فضل الله قريشي
- محترم بخش علي لاكر
- محترم محمد نظر ميمڻ
- محترم سائين بخش عباسي
- محترم عبدالرحمن شورو
- محترم پيرل خان کوسو، سڀكريٽري تعليم
- محترم شهاب الدين شاهائي، سڀكريٽري تقافت
- محترم ارباب خالد محمود، سڀكريٽري صحت
- محترم شبنم موتي، سڀكريٽري عورتن جي ترقى
- محترم وقار احمد پاٿولي، سنڌ گريجوئيتس ملتي پرپز
- ڪو آپريتو سوسائٽي

وقت: منجهند 02:00 و گي

پيو اجلاس

موضوع: سنڌ گريجوئيتس ائسوسيئيشن - ايندڙ اڌ صديءَ لاءِ حڪمت عمليون

خاص مهمان: محترم فضل الله قريشي

ميزيان: پروفيسر محمد سليمان ميمڻ

**مقرر:**

6. محترم نصیر میمٹ
7. داڪټر شیخ تنور احمد
8. محترم رفیق احمد جعفری، اڳوڻو چیئرمین
9. محترم خالد حسین چنا، میمبر مرکزی  
ڪاورياري ڪاميٽي
1. محترم مهتاب اڪبر راشدي، چیئرپرسن
2. محترم علي حسین بروهي، وائیس چیئرپرسن
3. محترم ولی محمد روشن، سیڪريتري جنرل
4. محترم اشفاق احمد میمٹ، صدر سگاليلاري شاخ
5. محترم شهاب اوستو

وقت: شام پنجين و ڳي

مشاعرو

صدارت: محترم آکاش انصاری

خاص مهمان: محترم ادل سومرو

ميزيان: محترم امر پيرزادو

### ٿيون ڏينهن آچر 05 جون 2022 ع

پهريون اجلس

وقت: صبح جويارهين و ڳي، آرتس ڪائونسل جو آڊيتوريوم

موضوع: سنڌ ۽ سنڌي ٻوليء جو مستقبل/ آئيندو

خاص مهمان: محترم سعيد غني صاحب - صوبائي وزير محنت ۽ مڪاني حڪومت

ميزيان: محترم شبنم گل

**مقرر:**

4. محترم جامي چانبيو
5. داڪټر شازيه پتافي
6. داڪټر الطاف جو ڪيو
1. داڪټر مظہر علی
2. داڪټر عبدالغفور میمٹ
3. محترم امر فياض پرڙو

وقت: منجهند بي و ڳي

پيو اجلس

سنڌي ادب جو آئيندو

صدارت:

سيد سردار علي شاه- وزير تعليم، ثقافت، سياحت ۽ نوادرات حڪومت سنڌ

محترم شهاب الدین شاهائي، سڀريتري ثقافت

ميزيان:

**مقرر:**

4. محترم تاج جو ڀو
5. داڪټر اسحاق سميجو
6. محترم شبنم گل
1. داڪټر شير مهرائي
2. داڪټر مخمور بخاري
3. داڪټر مبارڪ لاشاري

وقت: شام پنجين و ڳي

ڊانس ڊرامو

ڪلاڪار: شيما ڪرماني

صدارت:

محترم سلطانه صديقي

ميزيان:

ياسر قاضي

ان موقعی تي ٽن ڏينهن واري ايڪسپو سنڌ 22 (Expo Sindh-22) جي نالي سان  
ثقافتی ميلو ۽ هنرمندن جا استال لڳایا ويندا.

# سنڌ گريجوئيٽس ائسوسيئيشن عهديدار ۽ ميمبر مرڪزي ڪاروباري ڪاميٽي (2022-24)



ولي محمد روشن سيڪريٽري جنرل	مهتاب اکبر راشدي چيئرپرسن	علي حسين بروهي وائيس چيئرپرسن
پيرل خان کوسو سيڪريٽري تعلیم	عبداللطيف ڪريٽيو اطلاعات	نور محمد سياں سيڪريٽري مالیات ۽ رتائبندی
منظور حسين اچٹ ميمبر مرڪزي ڪاروباري ڪاميٽي	صبيح شبنم سيڪريٽري عورتن جي ترقي	شاهاب الدين شاھاڻي سيڪريٽري ثقافت
محمد زمان دايو ميمبر مرڪزي ڪاروباري ڪاميٽي	سيعد علي رضا شاه ميمبر مرڪزي ڪاروباري ڪاميٽي	”راز“ علي گل ڀتو ميمبر مرڪزي ڪاروباري ڪاميٽي
وزير حسين سولنگي (فرهاد) ميمبر مرڪزي ڪاروباري ڪاميٽي	گزار علي ڪلهڙو ميمبر مرڪزي ڪاروباري ڪاميٽي	نور محمد سهتو ميمبر مرڪزي ڪاروباري ڪاميٽي
حيمده خاصخيلى ميمبر مرڪزي ڪاروباري ڪاميٽي	امير احمد جوڻي جو ميمبر مرڪزي ڪاروباري ڪاميٽي	عبدالفار صديقي ميمبر مرڪزي ڪاروباري ڪاميٽي
پروفيس محمد سليم ميمڻ ميمبر مرڪزي ڪاروباري ڪاميٽي	داڪٽ محمد سليمان شيخ ميمبر مرڪزي ڪاروباري ڪاميٽي	شميش ناز ميمبر مرڪزي ڪاروباري ڪاميٽي
داڪٽ شبنم ڪريم ميمبر مرڪزي ڪاروباري ڪاميٽي	بشرى بسم شاه ميمبر مرڪزي ڪاروباري ڪاميٽي	خالد حسين چنا ميمبر مرڪزي ڪاروباري ڪاميٽي

## Leaders of the SGA during last five decades

YEAR	PRESIDENT	GENERAL SECRETARY
1972	Bilal Siyal	Dr: Suleman Shaikh
1973	Bilal Siyal	Dr: Suleman Shaikh
1974	Mohammad Nazar Memon	Dr: Suleman Shaikh
1975	Mohammad Nazar Memon	Dr: Suleman Shaikh
	CENTRAL PRESIDENT	CENTRAL GENERAL SECRETARY
1976	Dr. Sharif Memon	Dr. Suleman Shaikh
1977	Dr. Sharif Memon	Dr. Suleman Shaikh
1978	Dr. Sharif Memon	Dr. Suleman Shaikh
	CHAIRMAN	SECRETARY GENERAL
1979/80	Dr. Suleman Shaikh	Wali Mohammad Roshan
1981/82	Dr. Suleman Shaikh	Wali Mohammad Roshan
1983 (Jan. to June)	Dr. Suleman Shaikh	Wali Mohammad Roshan
1983 (July to Dec.)	Wali Mohammad Roshan	Jamaludin Daudpoto
1984-85	Asadullah Khero	Siddique Kaka
1986-87	Bashir Ahmed Moriani	Munir Ahmed Chandio
1988-89	Barkat Ali Chohan	Mumtaz Ali Kalhoro
1990-91	Dr: Suleman Shaikh	Wali Mohammad Roshan
1992-93	Dr: Suleman Shaikh	Wali Mohammad Roshan
1994-95	Bakhsh Ali Lakho	Wali Mohammad Roshan
1996-97	Bakhsh Ali Lakho	Mazharuddin Memon
1998-99	Bakhsh Ali Lakho	Wali Mohammad Roshan
2000-2002	Dr: Suleman Shaikh	Wali Mohammad Roshan
2003-2004	Wali Mohammad Roshan	Ali Hussain Brohi
2005-2006	Altaf Hussain Gorar	Ali Hussain Brohi
2006-09	Dr: Suleman Shaikh	Ali Hussain Brohi
2009-12	Dr: Suleman Shaikh	Wali Mohammad Roshan
2012-15	Rafique Ahmed Jaffri	Ali Hussain Brohi
2015 (04, Aug. to 14 Aug.)		Acting Secretary General Manzoor Hussain Ujjan
14 Aug to 31 Dec.		Secretary General Wali Mohammad Roshan
2016-18	Rafique Ahmed Jaffri	Manzoor Hussain Ujjan
2019-21	Rafique Ahmed Jaffri	Khalid Hussain Channa
	CHAIRPERSON	SECRETARY GENERAL
2022-24	Mahtab Akber Rashidi	Wali Mohammad Roshan

## سند گریجوئیتس ائسوسیئیشن جي اڈ صدی ۽ جي کھاڻي

پروفيسر محمد سليمير ميمڻ



سنڌ گریجوئیتس ائسوسیئیشن جي قيام جي کھاڻي نهايت دلچسپ ۽ حيرت انگيز آهي. 1967ع ۾ جڏهن داڪٽر محمد سليمان، لياقت ميدييڪل ڪاليج مان. B.B.S. جي ڊگري حاصل ڪري، عملی زندگي ۾ داخل ٿيو ته سندس دل ۾ عمل جو جن بـ اجاگر ٿيو. داڪٽر صاحب هالن جو رها ڪو آهي، سنڌس ننڍپڻ ۽ جواني بهاتي گذري. پاڻ هالن جي اسڪول مان پرائمرى ۽ هائي اسڪول جي تعليم حاصل ڪيائون. M.B.B.S ڪرڻ دوران پاڻ لياقت ميدييڪل ڪاليج جي هاستل ۾ رهنداهئ. ان دوران سنڌن ڳوٽ اچڻ وڃڻ ٿيندو رهندو هو.

جڏهن M.B.B.S ڪري، داڪٽري ۽ جي ڊگري وئي پاڻ ڳوٽ پهتا ۽ پنهنجي سنڌي پرائمرى اسڪول ۾ سنڌن ويحڻ ٿيو، ٿوڻين جي آذار تي بيٺل چتيون ۽ گڪ ڪڍيل پتيون ڏسي، اسڪول جي معصوم گلن جهڙن بارن تي نظر وڌائون، سينور چٽهيل پاڻيءَ جا مت، گندگي ۽ سان پريل بدبوردار ڪاكوس ڏسي، پاڻ ڄڻ ته سڪٽي ۾ اچي ويا. هي، اها جڳهه هئي، جتي اسان جي مسبيل جا معمار، تعليم ۽ تربيت حاصل ڪري رهيا هئ، جتي غير صحمند ماحمل ۾ اسان جو مستقبل پلجي رهيو هو. اهو لقاء ڏسي داڪٽر صاحب وڌي سوچ ۾ پنجي ويو ۽ ان سوچ سنڌس ذهن کي دونداڙي چڏيو.

هن ان مرحلوي تي پنهنجي اسڪول جي مرمت مڦي، ان جي حالت بهتر بٿائڻ جو پکو په ڪيو، پر تازيءَ هڪ هت سان وڃي نه ٿي سگهي، ان لاءِ تيم ورڪ ۽ هم خيال دوستن جي ضرورت هئي. داڪٽر صاحب پنهنجي هڪ هم خيال دوست محترم نصير الدین ابرٽو سان گڏجي هالا گریجوئیتس ائسوسیئیشن جو بنیاد رکيو ۽ اهڙي ۽ ريت ويهين دسمبر 1968ع تي تنظيم جو باقاعدہ بنیاد رکيو ويو. اسڪول جي هيڊ ماستر کان اجازت ورتی ويئي ته اسڪول جي مرمت مڻيءَ ۽ ان جي حالت سدارڻ لاءِ کين اجازت ڏني ويحي.

هالا گریجوئیتس ائسوسیئیشن جي مقصدن ۾ سنڌي پرائمرى اسڪولن جي يتيامي واري حالت کي سدارڻ لاءِ وڌي رت رٿي ويئي. ان جماعت ٿوري ئي عرصي ۾ به نوان پرائمرى اسڪول ۽ هڪ گرزل مدل اسڪول قائم ڪرڻ ۾ ڪاميابي حاصل ڪئي، گدو گد ڪوشش ڪري شهر جي ڊسپينسريءَ لاءِ نئين عمارت ادڙائي.

1970ع ڌاري داڪٽر سليمان شيخ، نوكري ۽ سانگي ڪراچي ۽ لڏي آيو. هيءَ اهو زمانو هو، جو ون ڀونت ٿي چڪو هو، اڳ ۾ اولهه پاڪستان واري دور ۾ لاھور صوبائي گادي ۽ جو شهر هو ۽ حڪومتي سڀڪريٽريٽ لاھور ۾ هو، پر هائي هڪ بدران چار گاديون اڏجي چكيون هيون، جن ۾ ڪراچي، لاھور، پشاور ۽ ڪوئيتا شامل آهن. هڪ جي بدران چئ سڀڪريٽرين جي ضرورت هئي، جڏهن گادي ۽ جو شهر لاھور هو ته اتي ڪم ڪندڙ 95 سڀڪٽرو پنجابي هئ. ڪراچي ۾ سنڌ سڀڪريٽريٽ نهڻ لاءِ هڪ وڌي عملی جي گهوج هئي، تنهن ڪري سند جا ڪيترائي عملدار، فني ماهر

ءے پيو عملو لاهور چڏي، ڪراچيءَ پهچي ويا هئا، گڏو گڏ نئين سند سڀڪريٽريٽ ۾ عملی جي پرتٽيٽ جو ڪم شروع ٿي ويو. سند جي ڳوڻ ۽ شهرن مان ماڻهو وڌي انگ ۾ اچي ڪراچيءَ وارد ٿيا، جتي هنن جي رهائش، پارن جي تعليم ۽ سماجي ميل ميلاپ جا ڪيتائي مسئلا پيدا ٿيا. بنادي مسئلو تعليم ۽ رهائش جو هو. بنگالي، اولهه پاڪستان چڏي، بنگلا ديش وڃي رهيا هئا، انهن جي ڪوارٽرن ۽ ذاتي جاين کي چڏن ڪري، انهن تي مكانني ماڻهن قبضا ڪرڻ شروع ڪيا، ڪجهه سندين کي پاڪستان ڪوارٽرس ۾ ڪوارٽر هت لڳا، پر اهي سندن رهائش لاءِ ناكافي هئا. ان كان سواء ڪيتائي اهڙا ماڻهو به ڪراچيءَ اچي پهتا، جن يا ته ڪراچيءَ ڏئي ڪانهئي يا هتان جي ڪلچر، رهواسين جي هلت چلت، ايٽريقدار جي ڪاڌن، اٿڻ ويٺن کان به واقف نهئا. ان صورتحال کي ڏسي ڊاڪٽر سليمان شيخ ۽ پين دوستن پڙهيل ڳڙهيل سندين جي هڪ جماعت جو ڙڻ جي رٿا تيار ڪئي. ڊاڪٽر صاحب کي هالا گریجوئیتس ائسوسیئیشن جو تجربو هو، جيڪو ڪم آيو.

شروعاتي دور ۾ ڪجهه دوست پاڻ ۾ ملندا هئا ۽ ڪراچيءَ ۾ رهندڙ سندين جي مسئلن تي گفتگو ڪندا هئا، پر بي ابريل 1971ع تي جمعي ڏينهن ڪراچيءَ جي ايلفنستن استريت تي واقع هڪ ايراني ۽ جي هوٽل ڪيفي نيويارك ۾ هڪ باقاعدہ گڏجاڻي ڪونائي ويئي، جنهن ۾ ڊاڪٽر محمد سليمان شيخ، محترم شمشيرالحيدري، محترم سائين بخش عباسي، محترم مراد علي جو ڦيجو ۽ محترم حاڪم علي پتو گڏجاڻي ڪئي. ان موقعي تي سند گریجوئیتس ائسوسیئیشن جو باقاعدہ قيام عمل ۾ آندو وييو ۽ گڏجاڻي ۾ شركت ڪندڙ پنجن دوستن تي پٽل هڪ عبوري بادي ۽ جي جو ڙجڪ ڪئي ويئي، جنهن ۾ محترم شمشيرالحيدري جنرل سڀڪريٽري ۽ محترم سائين بخش عباسي ڪي مالي سڀڪريٽري ٿاقيو وييو، باقي ٿن چڻن کي صلاحڪاري ڪائونسل جي ميمبرن طور ڪنيو وييو، جن ۾ محترم مراد علي جو ڦيجو، ڊاڪٽر محمد سليمان شيخ ۽ محترم حاڪم علي پتو شامل هئا. ان عبوري بادي ۽ تنظيم جي مقصدن، مول ۽ متون کي طئه ڪيو.

ان كان پوءِ سند گریجوئیتس ائسوسیئیشن کي سوسائيٽيز ايڪت 1861 تحت رجسٽرد ڪرائڻ لاءِ دستاويزن جي تياري ۽ سگا جي لوگو تي ڪم شروع ٿيو. پهرين جيڪو لوگو تيار ڪيو وييو، تنهن تي ڪجهه دوستن جو اعتراض هو ته اهو سرڪاري لوگو سان مشابهت رکي ٿو، پوءِ ٻيو لوگو تيار ڪيو وييو، جنهن ۾ سندو نديءَ جا گس ڏيڪاريل آهن. سند گریجوئیتس ائسوسیئیشن جي رجسٽريشن 1972-09-29 تي 1860 جي سوسائيٽيز رجسٽريشن ايڪت 1860 تحت ٿي ۽ اسان جو رجسٽريشن نمبر 3631 آهي. ان رجسٽريشن لاءِ هيٺين دوستن درخواست ڏني:

(1) محترم محمد بالل شيخ (2) محترم شمشيرالحيدري (مرحوم) (3) سائين بخش عباسي (4) محترم مختار

احمد مغل (5) محترم غلام حيدر بلوج (6) عبدالكريٽري بلوج ۽ (7) محترم انور علي شيخ صاحب

ان موقعي تي چوندين وسيلي جيڪا پهرين بادي چونڊجي آئي، ٿن ۾ هيٺيان ساٿي شامل هئا:

1.	محترم محمد سياال بالل
2.	محترم شمشيرالحيدري
3.	ڊاڪٽر محمد سليمان شيخ
4.	محترم سائين بخش عباسي
5.	محترم بخش علي لاڪو
6.	محترم محمد صالح شيخ

کان 1975ع تائین سند گریجوئیتس ائسوسیئیشن جي کم کار جو دائرو سچي سند تائین و ڈائٹ جو فيصلو کيو ويو. ان ڈس ۾ آئين (Articles of Memorandum) ۾ 14 جولاء 1974ع ۾ گھربل قير گھير کئي ويئي، ۽ طئه ٿيو ته مختلف شهن مان دلچسپي رکندر شاخن کي گھربل شرطن تي الحق ڏنو ويچي ۽ ڪراچي شاخ مرڪ يا فيبريشن جو ڪردار ادا ڪندي. اهڙيءَ ريت ڪراچي ۾ کم ڪندر تنظيم ۾ تنظيمي قير گھير کئي ويئي، صدر کي چئرمين ۽ جنرل سڀڪريٽري کي سڀڪريٽري جنرل جي عهدي جي حيشت ڏني ويئي.

سي ڪان پهرين حيدرآباد شهر ۾ قائم ٿيندر شاخ لاءِ محترم عنایت خواجہ کي ڪنوينر مقرر ڪيو ويو ۽ چوندين ڪان پوءِ حيدرآباد شاخ کي 1976ع ۾ الحق ڏنو وييو، جدھن ته ساڳئي سال هالا نوان، سيوهئ، دادو، مورو، هالا پراٺا، ٿنبو ڄام، خيرپور ميرس، اسلام آباد ۽ ٿنبو جان محمد ۾ ڏهن شاخن الحق حاصل ڪري، ائسوسیئیشن ۾ هڪ نئون روح ڦوكيو.

1977ع ڌاري عورتن جي ڌار شاخ کولڻ جي ضرورت محسوس ٿي. اهو منفرد ۽ حقیقت پسنداظو فيصلو هو، ۽ مرڪزي ڪاروباري ڪاميٽيءَ ۾ نائب صدر جي حيشت ۾ کم ڪندر محترم سلطان صديقي (سلطان شفيع) کي خواتين شاخ جو صدر مقرر ڪيو ويو، جيڪا ٿن سالن تائين لڳاتار صدر رهي. 1981ع کان 1990ع تائين اها شاخ غير سرگرم رهي. 1990ع ۾ ڪراچي ۽ جي آواري ھوتل ۾ ڪراچي ۽ رهندر سرگرم خواتين جو اجلس سدائى، خواتين شاخ کي متحرڪ ڪيو ويو، جنهن جي صدر محترم رشیده شاه ۽ جنرل سڀڪريٽري محترم انهيس رحملن کي چونڊيو ويو. اهڙيءَ ريت خواتين کي ڌار حيشت ڏئي کين آزاديءَ سان کم ڪرڻ ڏنو وييو. اهڙيءَ ريت 2000ع ۾ حيدرآباد ۾ خواتين جي ڌار شاخ قائم ٿي. تازو گذريل مهيني ڄامشوري ۾ به خواتين جي ٿين شاخ قائم ٿي آهي. مرڪز ۾ خواتين جي ڌار شاخ قائم ٿي. Woman Development Secretary کين پنهنجي پيرن تي بيهارڻ ۽ پين معاملن ۾ سندن مدد ڪري سگهجي.

شاخن جي الحق جو اهو سلسلو هلندر آهي ۽ هيئ تائين 124 شاخن جو الحق ٿي چڪو آهي، جنهن مان 95 شاخون متحرڪ آهن، جدھن ته موجوده مرڪزي قيادت غير سرگرم شاخن کي سرگرم ڪرڻ لاءِ گھربل اپاءِ وٺي رهي آهي. موجوده چئرپرسن ڪيترن ئي شهن جا دورا ڪري، ا atan جي شاخن جي عهديدارن ۽ ميمبرن سان گڏجاڻيون ڪيون آهن.

## روشن تارا اسڪول:

سند گریجوئیتس ائسوسیئیشن اهو محسوس ڪيو ته سند ۾ تعليم جو معيار ڪرندر آهي، تنهن ڪري تعليم ڏانهن پرپور ڏيان ڏيڻ جي ضرورت آهي. 1991ع کي تعليم جو سال ڪري ملهايو ويو ۽ سڀني شاخن کي چيو ويو ته ان ڏس ۾ پنهنجي پنهنجي ايراضين ۾ تعليمي ادارن جي سربراهمن سان لهه وچت ۾ اچن ۽ ٻارن توڙي ماڻن ۾ تعليم بابت شعور پيدا ڪن. استان کي پڙهائڻ لاءِ آماده ڪن ۽ کين اهو احساس ڏيارين ته هُو هڪ مقدس پيشي سان واڳيل آهن، تنهن ڪري بنان ڪنهن ڊپ ڊاءِ جي انهن تي ڊباءِ وجهندارهن. مختلف دورن ۾ تعليمي ڪانفرنسون به ڪوئائيون ويون آهن، جن ۾ 1991ع واري ڪراچي ڪانفرنس، 2011ع ۾ ميرپور خاص ڪانفرنس ۽ 2001ع ۾ ٿرپار ڪري جون تعليمي ڪانفرنسون ذكر جو ڳيion آهن.

سنڌ گريجوئيتس ائسوسيئيشن پاڻ کي ان تائين محدود نه رکيو بلڪ پنهنجا اسڪول قائم ڪيا، جيڪي روشن تارا اسڪول جي نالي سان سڏجن ٿا.

پھريون روشن تارا اسڪول، پھريون نومبر 1980ع تي هالن ۾ قائم ٿيو، جڏهن ته ٻيو اسڪول بدین ۾ 1982ع ۾ قائم ٿيو. آخري اسڪول پھريون نومبر 2021ع تي ٻهڪريو ۾ قائم ٿيو. هن وقت ڪل اسڪولن جو انگ 22 آهي، جن مان پنو عاقل، گھوٽکي، سچل ڳون، گلشن حديث ۽ ڪشمور جا ڏا اسڪول شامل آهن، جڏهن ته ٻين شهن ۾ کپرو، سيوهڻ، دادو، ميهڙ، محراب پور، ڀان سعيد آباد، ڪلوئي، ميرپور خاص، تلهار، ڦلجي استيشن، بچل ڳوٽ ڪراچي، هالن - 2، سيتا روڊ، شاهپور چاڪر جا اسڪول شامل آهن. گھڻ اسڪولن جو معيار اعليٰ آهي ۽ بورڊ جي امتحان ۾ شاگرد سهين مارڪن سان پاس ٿيندا آهن.

سنڌ گريجوئيتس ائسوسيئيشن، صحت جي ميدان ۾ ب پاڻ ملهايو آهي. 1978ع کان چمڙي جي بيمارين جي ڪيمپ جو سلسلو شروع ٿيو ۽ هيل تائين 356 ڪيمپون لڳي چكيون آهن، جن ۾ 405309 مريضن جو علاج ڪري کين دوائون ڏنيون ويون آهن. اكين جو مرض، سنڌ ۾ عام آهي، ڪيتائي ادارا هر سال مفت اكين جون ڪيمپون لڳائيندا آهن ۽ هزارين ماڻهن کي مفت دوائون ۽ ٻيون سهولتون ڏيندا آهن.

سنڌ گريجوئيتس ائسوسيئيشن به ان ڏس ۾ پوئتي نه رهي. هر سال مفت اكين جون ڪيمپون لڳن ٿيون، جنهن ۾ هزارين مريضن جو علاج ڪيو وڃي ٿو. هيل تائين 405 ڪيمپون لڳي چكيون آهن، جن ۾ 46,618 مريضن کي OPD ۾ علاج جون سهولتون مهيا ڪيون ويون آهن، 68,169 جي اكين جا آپريشن ڪيا ويا آهن ۽ 32,686 مريضن کي لينس لڳايا ويا آهن.

سنڌ گريجوئيتس ائسوسيئيشن، ثقافتی ۽ علمي سرگرمين ۾ پڻ پنهنجو اهم ڪردار ادا ڪيو آهي. 1980ع ۾ ڪراچي ۽ شاه عبداللطيف ڀتائي قومي ڪانفرنس ڪونائي ويئي. نومبر 1989ع ۾ ٽن ڏينهن واري عالمي سچل ڪانفرنس ڪونائي ويئي، جنهن ۾ چهن برڪ ڀارتني اديبن شركت ڪئي، جنهن کان پوءِ شركت ڪندڙ ڀارتني اديبن کي سجي سنڌ جو دور ڪرايو ويyo. 2004ع ۾ لطيف، سچل، سامي ڪانفرنس ڪونائي ويئي، ان ڪانفرنس ۾ ڀارت ڪان ٿيئن اديبن، عالمن، شاعرن ۽ فنڪارن شركت ڪئي. 2015ع ۾ ٽن ڏينهن واري عالمي ٻولي ڪانفرنس منعقد ڪئي ويئي، جنهن ۾ ڏيبيه توڙي پرڙيبيه عالمن شركت ڪئي. ان کان سوء سنڌ گريجوئيتس مختلف موقعن تي اديبن، عالمن ۽ شاعرن کي محتا ڏيڻ لاءِ پروگرام ڪرائيندي رهندی آهي، جڏهن ته الحق ٿيل شاخون به مختلف ادب ۽ ثقافتی پروگرام ڪرائينديون رهنديون آهن.

### شاه عبداللطيف ڀتائي ڪميونتي سينتر، اسلام آباد (سالڪ):

اسلام آباد جهڙي شهر ۾ نوڪرين ۽ ڪم ڪار سانگي ويندڙ سنڌ واسين کي تمام گھڻيون ڏکيائيون پيش اينديون هيون. ان مقصد لاءِ سنڌ سرڪار جي سهڪار سان اسلام آباد ۾ شاه عبداللطيف ڀتائي ڪميونتي سينتر ڪري رهيو آهي، جيڪو 2000ع ۾ جڙي راس ٿيو هو، جنهن سان گڏ هڪ آڊيٽوريمر به آهي، جنهن ۾ 362 ماڻهن جي ويهڻ جي گنجائش آهي. تازو ڇوڪرين يا نوڪري ڪندڙ خواتين لاءِ گرلس هاستل قائم ڪئي ويئي آهي، جنهن ۾ 100 ماڻهن جي رهائش جي گنجائش آهي.

هي مرڪز اسلام آباد ۾ سنڌ واسين لاء هڪ اهم اجهو آهي. 2008ء ۾ ان آڊيٽوريٽ ۾ سخت باهه لڳي هئي، جنهن کان پوءِ ان کي پيهر ٺهرايو ويو آهي. ان وڌي رٿا تي ڪروڙين روپيا خرج ٿيا آهن، جنهن لاء اسان جا اسلام آباد وارا دوست جس لهڻين.

### ٻالڪ ميلا:

سنڌ گريجوئيتس اسوسائيشن، ٻالڪ کي تمام گھڻي اهميت ڏئي ٿي، چاكاڻ ته انهن کي مستقبل ۾ ملڪ ۽ سگا جون واڳون سنڀالٽيون آهن، ان ڪري 1979ء کان بالڪ ميلو جو رواج وڌو ويو ۽ 16 نومبر 1979ء تي پيلڪ اسڪول حيدرآباد ۾ پهريون ٻالڪ ميلو منعقد ڪيو ويو، جنهن جو افتتاح حيدرآباد جي ڪمشنر محترم اللہ بخش سومري ڪيو، جنهن ۾ ٻارن جي وچ ۾ مختلف چتاييٽي جا مقابلا ڪرایا ويا ۽ صحت مند سرگرمين تي زور ڏنو ويو. ان ميلٽي ۾ سنڌ جي 70 اسڪولن جي 150 ٻارن شركت ڪئي. اهڙي ريت مختلف سالن ۾ ٻالڪ ميلا منعقد ٿيندارهيا آهن.

### Expo\_Sindh

سنڌ گريجوئيتس اسوسائيشن، 23 جون 1981ء کان 26 جون 1981ء تائين ڪراچي ۾ ايسڪسپو سنڌ جو انعقاد ڪيو، جنهن ۾ سنڌ جي موروشي ۽ تاريخي هنرن جي نماء جو بندوبست ڪيو ويو. نماء ۾ روایتي ڪپڙن، پرت، کادي پيٽي جي شين، جندي ۽ ڪاشيءَ جي سامان، رلين ۽ هت جي هنرن جا ڪيترائي استال لڳايو ويا. اهڙا نماء وقت به وقت منعقد ٿيندارهيا آهن ۽ گولدن جوبلي جي موقععي تي پٽ اهڙي نماء جو انتظام ڪيو ويو آهي.

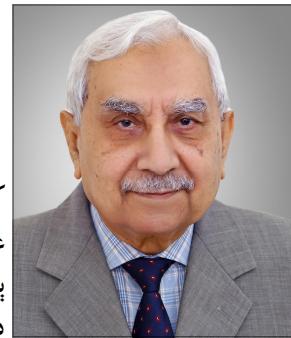
### روزگار بيورو:

سال 1978ء ۾ ايمپلائيمينٽ بيورو قائم ڪيو ويو، جنهن جو چيئرمين محترم اسدالله ڪيرڙو کي مقرر ڪيو ويو. اهو بيورو ڪافي سالن تائين ڪم ڪندورهيو. ان دوران ڪيترن ئي بي روزگار نوجوانن کي نوکريون ڏياريون ويون. سنڌ گريجوئيتس اسوسائيشن ڪراچي ۽ جي گڏاپ تائون ۾ گڏاپ پيلڪ اسڪول به هلائي رهي آهي، جيڪو بورڊنگ اسڪول آهي ۽ سنڌ جي ڪند ڪٿڙ مان ٻاره هتي تعليم حاصل ڪن ٿا.

روشن تارا اسڪول کي بهترین نموني هلائڻ لاء روشن تارا مرڪزي انتظامي ڪاميٽي آهي، جنهن جو سربراه مرڪزي ڪاروباري ڪاميٽي ۽ جو سيڪريٽري آهي، جيڪو انهن اسڪولن جي انتظام ۽ مانيٽيرنگ جا فرض سرانجام ڏئي ٿو.

## گولدن جوبلي ايوارد مائيندرز شخصيتون

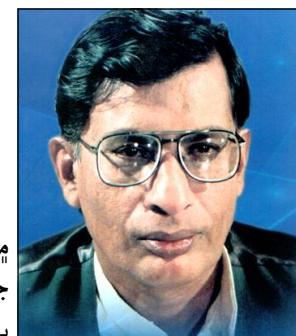
### داكتر محمد سليمان شيخ سگا جوباني



سنڌ گريجوئيٽس ائسوسيئيشن جي قيام جو خواب ڏسٹ ۽ ان کي ساپيان ڏيئن جي پهرين ڏينهن كان ان ۾ شامل رهيا ۽ سگا جي پهرين عبوري جو ڙحڪ ۾ شمشير الحيدري ۽ سائين بخش عباسى، مراد علي جو ڻيجو ۽ حاڪم علي ڀيو سان گنجي ڪمر جي شروعات ڪئي. داكتر محمد سليمان شيخ ڪيتائي پيرا سگا جو چيئرمين، مرڪزي صدر ۽ جنرل سڀكريتري جي عهden تي رهيو. سگا جي بنيندي، اوائلی دستاويز موجب سندين ميمبر شپ جو نمبر 3 آهي. داكتر محمد سليمان شيخ ملڪ جي مختلف اين جي اوز ۽ سماجي تنظيمen جهزو ڪ PPAF جو دائريڪتر پڻ رهيو چڪا آهن. جنهن ته ڏن سالن جي مدي لاء S.P.O جو سرواڻ پڻ رهيو آهي. داكتر محمد سليمان شيخ کي سندين اڌ صديء جي خدمتن جي ميجتا تحت سگا جي گولدن جوبلي جي موقعی تي گولد ميديل پيش کيو ويندو. داكتر محمد سليمان شيخ جو شمار سنڌ جي وڌن سماج ستارڪن ۽ سگا جي بانيين ۾ کيو وڃي ٿو. داكتر محمد سليمان شيخ صاحب جو جنم 4 جون 1942ع تي هلا ۾ محمد حسين شيخ جي گهر ۾ ٿيو، شيخ صاحب ميٽرك تائين تعليم هالا مان حاصل ڪئي ۽ لياقت ميديڪل ڪاليج حيدرآباد مان داكتري جو امتحان پاس کيو ۽ دپلوما پنجاب يونيورستي لاھور مان ڪئي ۽ ڪراچي يونيورستي مان M.S جي ڊگري حاصل ڪئي. 1967ع ۾ ميريور خاص جي اسپٽال ۾ ميديڪل آفيسر مقرر ٿيو. ان کان پوءِ مختلف شہرن دادو، سانگھر ۽ ڪراچي ۾ پڻ نوكري ڪيائين ۽ 1993ع ۾ جناح اسپٽال ڪراچي مان سرڪاري نوكري تان رئائر ٿيو. گذريل ڪافي ورهين کان SZABIST جي ترسٽ جو سڀكريتري آهي. سگا کانپوءِ پاڻ اريٽ واري جذبي تحت زبيست جي خدمت ڪئي اٿائون ۽ ان جي واد وڃه ۾ اهم ڪردار ادا کيو اٿن.

### شمشير الحيدري

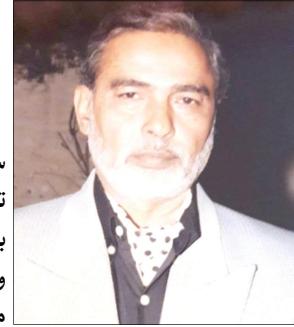
#### (سگا جوبانيڪار)



محترم شمشير الحيدري مرحوم جو شمار سنڌ گريجوئيٽس ائسوسيئيشن جي مفكركارن ۾ آهي، شمشير الحيدري گھڻ رخي شخصيت جو مالڪ هو. پاڻ سنڌ جي لاز واري علاقئي، بدین ضليعي جي ڳوٽ ڪيٽ ۾ 15 هيٺ سپٽمبر 1931ع تي رسول بخش جعفرى جي گهر ۾ چائو. هو نندپڻ کان پنهنجي مامي نذير حسين حيدري جي تربٽ ۾ رهيو، جيڪو سنڌ جي مشهور انقلابي ڪاميڊ حيدر بخش جتوئي جو تحريري ساٿي هو. انهيءِ ماحول ۾ ئي شمشير الحيدري جي شخصيت سازي ٿي. سگا جي اوائلی دستاويزن موجب 6 اپريل 1971ع تي ڪيفي نيويارڪ ڪراچي ۾ شمشير الحيدري جي ميزباني ۾ ٿيندر گڏجاڻاين ۾ سنڌ ۾ سماج ستارڪ ڪمن، سماجي جاڳرتا ۽ اوسر ۽ سنڌي ثافت لاءِ ڪر ڪرڻ جي رتا بندى ڪئي وئي. انهن گڏجاڻاين جي پهرين پنجن سائين ۾ داكتر محمد سليمان شيخ، سائين بخش عباسى، مراد علي جو ڻيجو ۽ حاڪم علي ڀيو شامل هئا، جن گنجي سنڌ گريجوئيٽس ائسوسيئيشن جو بنيد وڌ ۽ هن جماعت جي پهرين عبوري تنظيم جو ڙي، جنهن ۾ محترم شمشير الحيدري ڪي سڀكريتري جنرل مقرر ڪيو ويو. شمشير الحيدري پنهنجي حياتي ۾ مثالا ڪم ڪيا. هو سگا جو فڪري سرواڻ ۽ سگا جو بنيد وجنهن ڦر شمار آهي. هو سنڌي ادبى سنگت جو لڳاتار 9 سال سڀكريتري ۽ سنڌي ادبى بورد جو پڻ سڀكريتري رهيو ۽ ڪيترن ئي صحافتى اداران ۽ رسالن جو ايبيٽر رهيو. هن ملڪ جي ڪيترن ئي علمي ۽ ادبى مرڪزن کي پنهنجي ذات جي لات سان روشن ڪري بي مثال ورثو ڏنو آهي، جيڪو صدien تائين ياد رکيو ويندو. سنڌ گريجوئيٽس ائسوسيئيشن پاران سندس شاعري ڪليات شمشير جي نالي سان شايع ٿي آهي. سنڌ گريجوئيٽس ائسوسيئيشن طرفان كيس گولدن جوبلي ايوارد پيش ڪجي ٿو.

## سائین بخش عباسی

سند گریجوئیتس ائسوسیئیشن جي ٿن بنیادي مفکرن ۽ بانین شمشیر الحیدري، ڈاڪٽر محمد سليمان شيخ سان گذ سائين بخش عباسی ۽ جو نالو به اچي ٿو. سند صوبی جي تحریکي مرڪ مورو سان تعليق رکندر ڇخصیت سائين بخش عباسی، پيشی جي لحاظ کان وکيل آهي ۽ سندس شمار سگا جي ٿن باني ڇخصیتن، جن ملڪ ۾ ون ڀونت جي خاتمي، سند صوبی جي بحال ۽ ڪراچي ۽ کي سند جو گادي وارو هند بنائي واري وقت، ڪراچي ۾ سندzin کي درپيش مسئلن جي حل، سندن مفادن کي محفوظ ڪرڻ ۽ مشکل وقت ۾ پنهنجن جي واهر ڪرڻ جو فيصلو ڪيو انهيء مقصدا لاء سگا جي صورت ۾ هڪ سماجي جماعت قائم ڪرڻ جو خواب ڏنو، جنهن کي ساپيان ڏيڻ ۾ عباسی صاحب بنیادي ڪدار ادا ڪيو. سند گریجوئیتس ائسوسیئیشن جي بانين جي پوكيل ٻج، گذريل 50 سالن کان وڌيڪ عرصي ۾ وڌي ڙجي وڌي ڙجي وڌي ڙجي صورت اختيار ڪري ورتی آهي، جنهن جو هڪ سٺو کان وڌيڪ شاخون ۽ هزارين رضاڪار سموری ملڪ ۾ غريب ۽ مستحق ماڻهن جي بنا رنگ، نسل ۽ مذهب و عقيدي جي بي لوڻ خدمت ڪري رهيا آهن. سگا جي رڪارڊ موجب سائين بخش عباسی سگا جي 6 اپريل 1971اع جي پهرين عبوري جوز ڪ ۾ جنرل سيمڪريتي شمشير الحيدري سان گذ سيمڪريتي ماليات جي هيٺيت ۾ شامل ٿيو. سگا جي ميمبر شپ ۾ سندس ٻيونمبر آهي. سگا طرفان سائين بخش عباسی کي سندن تاريخ ساز خدمتن تي گولدن جوبلي ايوارد ڏنو پيو وڃي.



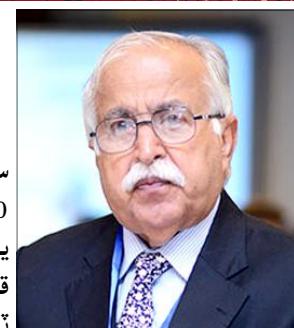
## بخش علي لاڪو

محترم بخش علي لاڪو سگا جي شروعاتي ساتين ۽ اڳوائڻ ۾ ليکيو وڃي ٿو. پاڻ 15 دسمبر 1939ع تي مهر علي لاڪو جي گهر ۾ پيدا ٿيو. سندس تعليمي مهارت پڻ مثالی آهي کيس آئل، گيس ۽ تعليم جي شuben ۾ خاص مهارت حاصل آهي. ان سان گدو گذ کين ورلد بئنك ۽ بين عالمي ادارن سان گڏجي ڪم ڪرڻ جو پن وسيع تجربو حاصل آهي. بخش علي لاڪي طرفان ملڪ ۽ عالمي دونر ادارن ذريعي ڪيٽرائي پراجيڪت حاصل ڪيا ويا، جن کي ڪاميابي سان هلايو ويو. لاڪي صاحب کي سند ۽ سگا جو موقف پيش ڪرڻ ۾ هڪ ناميارو مقام حاصل رهيو آهي. خاص طور تي ڪالاباغ ڊئم واري هايڪار رٿا کي ملڪ ۾ پهريون پيو سگا جي پليٽ فارم تان سندس چيئرمين شپ جي دور ۾ اجاگر ڪيو ويو، جنهن تحت اڳتي هلي سند اسيمبلي ۾ ان رتا خلاف رٿ منظور تي. اهزري ريت، اڳوائي وزير اعظم محترم بينظير پتو جي دور ۾ ڪالاباغ ڊئم رتاکي ملڪ جي وفاق ۽ صوبن لاء هايڪار قرار ڏنو ويو. گولدن جوبلي جي موقعي تي محترم بخش علي لاڪي کي سندن خدمتن جي ميجتا عيوض سگا طرفان گولدن جوبلي ايوارد ڏنو پيو وڃي



## فضل الله قريشي

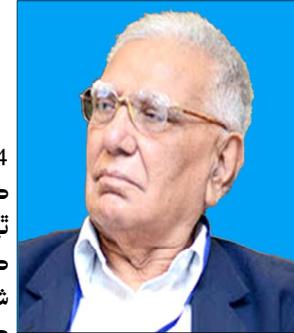
محترم فضل الله قريشيء سند گریجوئیتس ائسوسیئیشن جي اهم ڇخصیت لکيو وڃي ٿو. هو سگا جي بنیادي فڪر ۽ سماج ستارڪ فلسفي جو پرچار ڪريو آهي. محترم فضل الله قريشي 19 نومبر 1940ع تي پرائي سکر ۾ نعمت الله قريشي جي گهر ۾ پيدا ٿيو. پنهنجي تعليم سکر جي اسڪولن، سند ڀونيرستي ڄامشورو مان ورتني. گلاسگو برطانيا مان 1971ع ۾ اسڪالرship حاصل ڪئي. فضل الله قريشيء سند صوبي جي رٿايندي ترقیات کاتي ۾ ايديشنل چيف سيمڪريتي رهيو. جڏهن ته چيئرمين نيشنل ٿيرف ڪيٽشن جي هيٺيت ۾ پڻ خدمتون انجام ڏنيون. پاڻ استيل ملز جي بورڊ جا چيئرمين پڻ رهيا آهن.



محترم فضل الله قريشيء کي سند جي حقن جي حوالي سان ملڪ ۾ هڪ وڌي ۽ اثرائي آواز واري حيٺيت حاصل آهي. پاڻ خاص طور تي ڪالاباغ ڊئم ۽ مختلف رٿائ خلاف ملڪ جي حڪومت ۽ خانگي فورمن تي پرپور نموني آواز اٿاري سند جو ڪيس اثرائي نموني پيش ڪندو رهيو آهي. گولدن جوبلي جي موقعي تي سند گریجوئیتس ائسوسیئیشن طرفان محترم فضل الله قريشيء کي سندن خدمتن جي ميجتا طور گولدن جوبلي ايوارد ڏنو پيو وڃي.

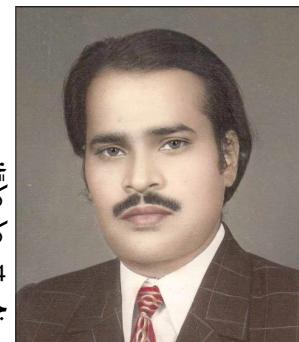
## محمد نظر ميمڻ

محترم محمد نظر ميمڻ سنڌ گريجوئيٽس ائسوسيئيشن جي بنادي ميمبرن ۾ شامل آهي. پاڻ 1974ء تائين سڳا جا مرڪزي صدر رهيا ۽ ائسوسيئيشن جي پاليسى ساز اداري مرڪزي ڪاروباري ڪاميٽي جا ڪيتراي پيرا ميمبر پڻ جونديا ويا آهن. سڳا اسلام آباد شاخ 1976ء ۾ قائم ٿي جنهن ۾ سنڌ ۽ بين ساٿين جون ڪوششون شامل آهن. سڳا کي شروعاتي ڏهن سالن ۾ مقبوليت ۽ ڪاميابين جي بلندين تي پهچائڻ ۾ سنڌ اهم ڪردار رهيو. ان مختصر وقت ۾ سڳا جون ۾ شاخون وڌي 48 ٿي ويون ۽ رضاڪارن جو تعداد 4019 تي ويحي پهتو. انهي عرصي ۾ قومي لطيف ڪانفرنس ڪوئائي وئي، روشن تارا اسڪول قائم ڪيا ويا، ڪراچي ۾ سنڌ ايڪسپو لڳايو ويون ۽ حيدرآباد ۾ روشن تارا بالڪ ميلو ڪونابو ويون، محترم محمد نظر ميمڻ طرفان پنهنجي عملی زندگي ۾ سنڌ جي حقن جي ٿرلت ۽ محرومین بابت اکن اکرن سان تفصيل تيار ڪري منظر عام تي آندا ويا. ان دُور ۾ سنڌ جي ڪوتا سستم تحت حق تلفين کي اجاگر ڪندي ۽ سموروي ملڪ ۾ آواز بلند ڪيو. 1979ء ۾ بارزن جو تعليم جو سال مليابو ويون، 1980ء ۾ صحت جو سال مليابو ويون. 1981ء ۾ سنڌي سنگت سال مليابو ويون 1982ء ۾ ٻو ڪو ڪو ڪون جي بهتري ۽ ستاري لاء خاص مهمون هلايون ويون. سڳا طرفان گولبن جولي حي موقععي تي سنڌ خدمتن جي محتا عيوض کين گولبن جولي ايوارد ڏنو پيو وڃي.



## عبدالرحمن شورو

سنڌ گريجوئيٽس ائسوسيئيشن جي تاريخ ۾ محترم عبدالرحمن شوري جوليڪو مشكلاتن ۽ جاڪوڙ واري شروعاتي سالن ۾ وڌي مالي مددگار ۽ فياض ساٿي ايوارد ۾ رهيو آهي. عبدالرحمن شورو کي سڳا طرفان مالي مدد ڪرڻ جي محتا عيوض 1982ء ۾ روشن تارا اسڪول گولڈ ميدل ڏنو ويون. هن کي 2008ء 1974ء تي سڳا پاران لائيف ٽائم اچيومنٽ ايوارد ڏنا ويا. عبدالرحمن شورو 21 اپريل 1974ء تي سڳا ۾ شامل ٿيو، پاڻ سڳا ڪراچي شاخ جو تاحيات ميمبر آهي. هو 1976ء 1977ء ۾ سڳا جي مرڪزي ڪاروباري ڪاميٽي جو ميمبر پڻ رهيو.



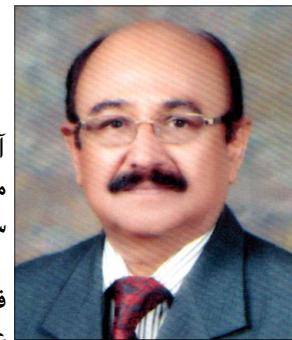
سنڌ گريجوئيٽس ائسوسيئيشن جي شروعاتي سالن ۾ آفيس جي مسوار ڪان وئي سڳا جي نندين وڏن پروگرامن لاء مالي سهاڻتا لاء شورو صاحب هر وقت مدد ڪندو رهندو هو. سڳا ڪل سنڌ بالڪ ميلو، ايجوکيشن ڪانفرنس، ساليانا پروگرام ۽ گڏجاثين لاء مالي مدد جي ضرورت پوندي هئي يا سووينئر چپائي اشتهر ورتا ويندا هئا. انهي ۽ نيك ۽ اهم ڪم ۾ اڪثر طور تي پين ساٿين کان پاڻ اڳيراهوندا هئا. محترم عبدالرحمن شورو جي سڳا لاء خدمتن جي محتا طور کين هن پيري سڳا طرفان گولبن جولي ايوارد ڏنو پيو وڃي.

## اشفاق احمد ميمڻ

محترم اشفاق احمد ميمڻ سنڌ گريجوئيٽس ائسوسيئيشن جي ساٿ ۾ شروعات کان ئي شامل آهي، هن هميشه سڳا جي مقصدن جي حاصلات يعني پرامن ترقى يافته سنڌ جي قيام لاء ڪم ڪيو ۽ قومي مقصد کي هر پليٽ فارم تي سکھارو ڪيو. اشفاق احمد ميمڻ صاحب مهران ايجوکيشن فائونڊيشن جو چيئر مين آهي جيڪا تعليم جي ترقى ۽ واداري لاء سنڌ ۾ ڪم ڪري رهي آهي. گدو گڏ سنڌ گريجوئيٽس مليٽ پريز ڪو آپريتو هائو سنگ سوسائتي جو چيئر مين پڻ آهن. محترم اشفاق احمد ميمڻ کي سال 1980ء ۾ سڳا طرفان سنڌ خدمتن جي محتا طور گريجوئيٽ گولڈ ميدل ڦنو ويون. پاڻ سڳا لياري شاخ جا صدر آهن. محترم اشفاق احمد ميمڻ 11 اپريل 1949ء تي پيدا ٿيو. هن 1969ء سنڌ ڀونيو رسميء مان سول انجينئرنگ جي ڊگري، سنڌ ڀونيو رسمي مان معافيٽ ۾ ماسٽرس جي ڊگري ۽ ڪراچي ڀونيو رسمي مان قانون ۾ ماسٽرس جي ڊگري حاصل ڪئي. اشفاق احمد ميمڻ پنهنجي سرڪاري نوڪري واري عرصي ۾ سيڪريٽري تعليم، سيڪريٽري ليبر اينڊ ٽرانسپورٽ، سيڪريٽري پيلڪ هيلٽ انجينئرنگ، سيڪريٽري ڀاوليشن ويلفيس، سيڪريٽري انفار ميٽن ۽ پين ڪاتن ۾ مختلف هيٺيت ۾ عهden تي فائز رهيو. انهي کان علاوه هو ڪوستل دولپميٽ اثارتني جو چيئر مين ۽ اينڊ ٽرانسپورٽ، سيڪريٽري سينٽري سند طور پڻ خدمتون انجام ڏناوون. اشفاق احمد ميمڻ 10 اپريل 2009ء تي سينئر ميمبر بورڊ آف روبياني جي ذميٽاري نيايئندي پنهنجي عهدي تان رتائڻ ٿيو. سنڌ گريجوئيٽس ائسوسيئيشن طرفان محترم اشفاق احمد ميمڻ کي سنڌ خدمتن تي گولبن جولي ايوارد ڏنو پيو وڃي.



## ولي محمد روشن



سنڌ گریجوئیتس ائسوسیئیشن ۾ محترم ولی محمد روشن جو شمار سرگرم ڪارکن مان آهي. پاڻ سال 1983ء، 2003ء ۽ 2004ء ۾ چيئرمين چونديا ويا ۽ مختلف وقتن تي سڀڪريٽري جنرل ۽ مرڪزي ڪاروباري ڪاميٽي جي ميمبر جي حيشت ۾ خدمتون انعام ڏيندا رهيا آهن. پاڻ هن وقت به سڀڪريٽري جنرل چونديا ويا آهن. پاڻ سگا جي اوائلی ميمبرن ۾ شامل آهن.

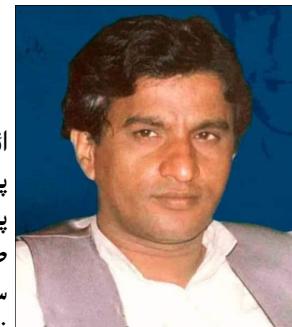
محترم ولی محمد روشن 12 اپريل 1946ء تي ڳوٽ دودوپنپرو تعليق مورو ضلعو نوشhero فيروز ۾ پيدا ٿيو. هن پنهنجي تعليم حيدرآباد مان حاصل ڪئي ۽ پنهنجي عملی زندگي ۾ مختلف عهدين تي رهيا. ۽ دائيرئڪٽر مين پاور ايند ترييننگس جي عهدي تان 2006ء ۾ 40 سال نوڪري ڪرڻ کانپوءِ ريتائر مين حاصل ڪئي، بعد ۾ هو پاڻ ايشين دولپميٽ بئنك جو ارين وائز ايند سينيٽيشن سالد ويست مينيٽجيٽ ۾ ڪنسليٽنت طور مقرر تي. ان كان علاوه سال 2008ء ۾ ريجنل دائيرئڪٽر، صوابائي محتسبي نوشhero فيروز طور پڻ خدمتون انعام ڏنيون. محترم ولی محمد روشن جي سگا طرفان گولدن جوبلي ايوارد ڏنو پيو وڃي.

## پروفيسر مظہر الدین میمن



پروفيسر مظہر الدین میمن مرحوم بهترین استاد ۽ تعليمي ماهر هو، پاڻ انهن ڪارکن ۾ ليکيو ويندو هو، جن سگا کي مضبوط بنیادن تي منظم ڪرڻ ۾ اهم ڪردار ادا ڪيو. هن سند ۾ تعليم جي سدارن ۽ خاص طور تي نياڻين ۾ تعليم عام ڪرڻ لاءِ سموری حياتي ڪم ڪيو، هن دنيا جي مختلف دونر ادارن ۽ سماجي شخصيتن جي مدد سان ڪميونتي اسڪول ۽ سگا شاخن ذريعي صحت جي حوالي سان جمع ڪلينڪس قائم ڪرڻ ۾ گھڻو جا ڪوڙيو. پروفيسر مظہر میمن سگا مرڪز ۾ سڀڪريٽري تعليم، سڀڪريٽري اطلاعات ۽ سڀڪريٽري جنرل جي اهم عهدين تي ڊگھو عرصو رهيو. جنهن دوران سگا پنهنجي دور جون بي مثال ڪاميابيون حاصل ڪيون، هن پنهنجي جواني ۽ زندگي ۽ جا قيمتي 28 سال سگا کي اري چڏيا. پروفيسر مظہر میمن سگا جي روشن تارا اسڪول نيت ورڪ جو باني پڻ هو. پروفيسر مظہر الدین میمن، موري شهر ۾ محمد رمضان میمن جي گھر 24 هين آڪتوبر 1946ء تي جنم ورتو. هن شروعاتي تعليم موري شهر مان ۽ 1970ء ۾ سند ڀونิورستي مان ايمر ايس سڀ ڦڪس ۾ ڪئي. پروفيسر مظہر میمن صاحب 5 آڪتوبر 2000ء تي ڪراچي ۾ وفات ڪئي. سگا طرفان سگا مرڪز جي پهرين آفيس ۾ مظہر میمن ريسورس سينٽر قائم ڪيو ويو آهي ۽ هن گولدن جوبلي جي موقععي تي کين گولدن جوبلي ايوارد ڏنو پيو وڃي.

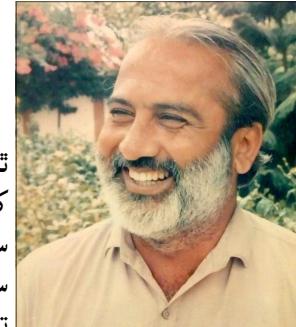
## دакٽر خان محمد پنهور



محبوب شخصيت محترم خان محمد پنهور مرحوم جو ليکو سند ۽ سنڌ گریجوئیتس ائسوسیئیشن جي تامار محنتي سماج سدارڪ هستين ۾ ٿئي ٿو. جنهن لاءِ اهو چوٽ مناسب ٿيندو ت، هو پنهنجو پاڻ ۾ هڪ ادارو هو. سگا جي سڀڪريٽري اطلاعات جي حيشت ۾ پاڻ ميرائيندڙ خان محمد پنهور جي جلو جهد جو مرڪز ۽ گھڻي دلچسپي جو مرڪز ۽ محور سند جي ڳوٽن کي سدارڻ واري مهم طور مشهور آهي. هن جي اڳوالي ۽ ساث ۾ ڪم ڪندڙ بين ساٿين پڻ گھڻو ڪجهه سکيو ۽ لاپ پرائي ۽ سماج کي پنهنجي سکيا جي بهتر موت پڻ ڏني. خان محمد پنهور 27 جون 1949ء تي سيوهڻ وڃهو نئيڙي ڳوٽ آراضي ۾ ڄائو. هن شروعاتي تعليم يان سيد آباد مان، گريجوشن هالا كاليج ۽ ايمر اي ڪراچي ڀونิورستي مان ڪئي. هن D.Ph. سند ڀونิورستي مان ڪئي. خان محمد پنهور پنهنجي عملی زندگي جي شروعات صحافت سان ڪئي ۽ سموری حياتي هو انهيءَ ئي شعبي جو ماهر ۽ استاد رهيو ۽ پاڻ سند ڀونيورستي ۾ ماس ڪميونيٽيٽشن جو شعبو قائم ڪيانون. داڪٽر خان محمد پنهور سگا ۾ تامار گھڻو سرگرم رهيو. هن سموری سند جا د ora ڪري سگا جي رضاكارن جي سماجي ڏميوارين بابت تربیت ڪئي ۽ انهن ۾ جا ڳرتا پيدا ڪئي. اڳتني هلي هن ڳوٽ سدار سنگت قائم ڪئي ۽ ڳوٽن کي سدارڻ وارا مثالى ڪم ڪيا. داڪٽر خان محمد پنهور کي سندن خدمتن جي ميجتا طور سگا طرفان گولدن جوبلي ايوارد ڏنو پيو وڃي.

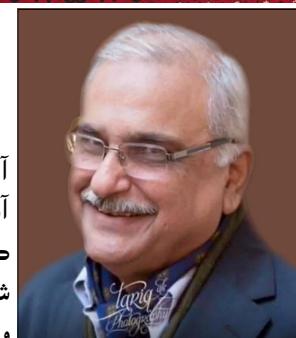
## حیدر بخش هکڑو

سند گریجوئیتس اسوسیئیشن ہر محترم حیدر بخش هکڑی جو شمار سگا ۵۰ سند جی عاشقن ہر تئی ٿو، سند جی تاریخی ڪلاسیکل شہر شکارپور سان تعلق رکندر ہن محبتی ادیب، پیشی جی لحاظ کان استاد آهي، هي پنهنجي زندگي سگا لاءِ اريبي ڏيندر شخص آهي. سندس خاصیت ۾ سگا جي ڏکن ۽ سکن واري جلوچه ۾ لاڳیتو شامل رهندر ساتھين ۾ ڪيو وڃي ٿو. جنرل ضياء الحق واري وقت 1983ع ۾ سگا تي لڳل بندش واري وقت جڏهن رمپا پلازا واري هيد آفيس سرڪار جي ڏمر هيٺ هئي ۽ ويران ٿي وئي ته سائين حيدر بخش هکڑي سگا جي مرڪ وارو ڏيئو اجهام نه ڏنو ۽ پنهنجي وقت ۽ وس آهر پنهنجي حصي جو ڏيئو پاري رکيو. داڪٽ محمد سليمان شيخ جي لكت موجب، "سائين حيدر بخش هکڑو سگا جي ست جو پوكو ساتاري ۽ پابوه پيامبر هيٺ آهي. جڏهن سگا تي ڪارا ڪر چانيل هئا، سائين آفيس جو مجاوري ٿي ڏيئي جي وقت سوريندو رهيٺ. بيشڪ! سائين حيدر بخش هکڙو سگا جو پراٺو ساتي، پيار ڪندر مدد گار ۽ سگا جي سڃاڻ پآهي ۽ رهنڊو." سند گریجوئیتس اسوسیئیشن طرفان گولدين جوبلي جي هن تاریخي موقعی تي محترم حيدر بخش هکڑي جي خدمتن جي محتا جي عيوض کين گولدين جوبلي ايوارد ڏنو پيو وڃي.



## محمد یوسف ميمڻ

محمد یوسف ميمڻ صدر سگا اسلام آباد شاخ جو شمار سگا جي جاكوڙي ۽ فڪري اڳاڻن ۾ آهي، جنهن پنهنجي سموري زندگي سند جي حقن ۽ سماجي مسئلن کي نبيڻ ۾ اريبي چڻي. سگا اسلام آباد شاخ 1976ع ۾ قائم ٿي جنهن ۾ سينئر اڳاڻن سان گڏجي محمد یوسف ميمڻ طرفان وڌو ۽ متحرڪ ڪردار ادا ڪيو ويو، جنهن جي نتيجي ۾ شاخ طرفان پنهنجي ڏگهي محنت ۽ جلوچه ڪري اسلام آباد ۾ شاه عبداللطيف ڀتائي ڪميونتي مرڪ اذرائي ويو آهي. جنهن ۾ آديوريم، سگا یوت هاستل ۽ سگا ورڪنگ وومين هاستل پڻ قائم ڪئي وئي آهي. سگا اسلام آباد شاخ جو اسلام آباد ۾ ڪردار سند جي حقن جي سنپال ۽ حفاظت واري هڪ مرڪ طور مجييو وڃي ٿو. محمد یوسف ميمڻ 25 جولاء 1949ع تي دادو ۾ سين شمس الدین ميمڻ جي گهر ۾ چائو. هن دادو، هلا ۽ سند یونيوني چامشورو مان پوست گریجويشن ۽ اعليٰ تعليم آمريڪا مان حاصل ڪئي. پنهنجي عملی زندگي ۾ ملڪ ۾ مختلف عهden تي ڪم ڪيو ۽ وفاتي وزارت توانائي ۾ ايديشنل سڀڪريٽري ۽ قائم مقام فيدرل سڀڪريٽري جي حيٺيت ۾ سال 2008ع ۾ رئائمند حاصل ڪئي. هو اسلام آباد ۾ رهي سگا جي ڪم کي اڳتني وڌائي رهيٺ آهي. سگا طرفان سندن خدمتن جي محتا تحت کين گولدين جوبلي ايوارد ڏنو پيو وڃي.



## شمس الدین شيخ

محترم شمس الدین شيخ کي سند گریجوئیتس اسوسیئیشن جي رضاكارن ۾ هڪ مثالی مقام حاصل آهي. هن سند جي غريب ۽ بي پهج ماڻهن جي علاج ۽ امداد کان علاوه پنهنجو سمورو اثنو ۽ ملڪيون سگا کي دان ڪري پنوعاقل ۾ 2007ع ۾ الشمس خيراتي اسپٽال قائم ڪري وڌو مثال قائم ڪيو آهي، جنهن سان پنوعاقل شهر ۽ علاتقي جي ڳونڻ جي ماڻهن کي علاج جون سهولتون مهيا ڪيون پيو وڃن. ان کان علاوه شمس صاحب جي باقي بچيل زمين جو ٽڪڙو جيڪو الشمس اسپٽال جي پرسان آهي اهو هن وقت ڪروڙين رپين جي ماليت جو آهي اهو پڻ بېبي فاطم بلڊئنڪ لاءِ وقف ڪري سگا جي حوالى ڪيو ويو آهي.



شمس الدین شيخ پهرين جنوري 1945ع تي پنوعاقل شهر ۾ شيخ جي گهر ۾ پيدا ٿيو، جنهن ۾ هن وقت الشمس اسپٽال قائم آهي. شمس الدین شيخ طرفان سماجي خدمت واري جذبي تحت پنهنجي سمجھ ۽ وس آهر ضرورت مندن جي مدد ڪئي ويندي آهي. محترم شمس الدین شيخ کي سندن سماجي خدمتن جي محتا طور گولدين جوبلي گولڈ ميدل ايوارد ڏنو پيو وڃي.

## ادل سومرو

### سگا جو ترانو

صحت جا سلسلا	ارپنا جو سفر
هو مسيحاب بطيما	هي سگا جو سفر
آهي جاري اڃان	پنهنجي ڏرتيءَ سان
هي شفا جو سفر	چڻ وفا جو سفر
هي سگا جو سفر	علم رعرفان جا
پنهنجي ڏرتيءَ سان	تاراروشن تيا
چڻ وفا جو سفر	چڻ ته وجдан جا
سوج ويچار جا	چاراروشن تيا
قافلا اڳيرا	کير روکي سگهي
هالا، هالار جا	رستا انسان جا
رهنما اڳيرا	جاري رهندو سدا
فهم جافڪر جا	هي هوا جو سفر
رستا مرکي پيا	هي سگا جو سفر
جاڳ ۽ ياڳ جي	پنهنجي ڏرتيءَ سان
هي بقا جو سفر	چڻ وفا جو سفر
هي سگا جو سفر	جوش جذبا هيا
پنهنجي ڏرتيءَ سان	هو ته وڌندا ويا
چڻ وفا جو سفر	شهر ۾ جهنگ ۾
	پيار جي رنگ ۾

## مشتاق ڦل

### ترانو

سگا جي سونهن ۽ ساڄه متيء جي مان وانگر آ  
گلن جي رنگ جھڙي ۽ حَسِين گلدان وانگر آ

سگا جي سوچ جا ساٿي گڏيل فهم و فڪر وارا،  
سنڌن مَحَور محبت جو اُتم انسان وانگر آ.

عطيا، امداد تحفا ۽ سڄي سوغات جو مرڪز،  
علم جي روشنی اڻ جهل، اتل ايمان وانگر آ.

ڏکن ۽ ڏوجهرن ۾ گڏ، ڏکن جي هير جھڙو سَث،  
امڙ جي مرڪ جيان وٺندڙ ٿديري ٿان وانگر آ.

ڪراچي، ڪيتي بندر کان ڪارونجهر ڪور تائين ڪُل،  
مُهن جي ماڳ جو هر هڪ پانڌي پروان وانگر آ.

سگا جي هن سفر ۾ ڪيترا آيا هليا ويا پر،  
سنڌن ڪردار زنده دل نئين نيشان وانگر آ.

کارمینس اینڈ بوک اسٹور

کاموں کی

پروپرائیٹر: امر لال

ایڈریس: نزد یو.بی.ایل بینک گھونکی  
03113960522

## عورتن م دل جي بيمارين کان مرڻ جو وديڪ خطررو آهي



ان عقيدي جي برعڪس ته دل جون بيماريون صرف مردان کي متاثر کن ٿيون، عورتن کي به برابر خطررو آهي. جيتوئيڪ هڪ عورت کي دل جي شريان جي بيماري مان مرڻ جو خطررو 2 مان 1 م آهي، صحت جي سار سڀاڻ فراهم ڪندڙ اهو نه ٿا سمجهن ته دل جي بيماري عورتن لاءِ صحت جو سڀ ڪان وڏو خطررو آهي.

عورت جنس سان لڳاپيل خطرري جا عنصر، حيڪ جي شروعات تائين، مينوياز حيڪ جو بند ٿين، حمل جي پيچيدگين جھڙوک، هائپر ٽينشن، ڏياريطس م مبتلا عورتون



دل جي بيمارين کان پاڻ کي بچائڻ لاءِ  
عورتون کھرييون 3 ٿيون کري سگهن  
ٿيون؟ ... سگريت نوشي چڏيو  
... هڪ صحتمند وزن لاعروزانه هلو  
... صحتمند کادو کائن  
... ڏياريطس تي ڏيان ڏيو  
... ڏنهني دباءُ گهتايو  
... پنهنجي بلڊ پريشر کي ڪنترول کريو  
... اسپرين جي استعمال کرن بابت ڄاڻو



عورتن م دل جي بيمارين بابت آگاهي  
جو فقدان دل جي بيماريءَ جي علامتن  
کي نه سجائني سگهن ٿيون  
عام طور تي ثقافتني پابنددين جي کري  
انهن کي طبي مدد ڪرڻ م دير ٿئي ٿي  
اهي اسپٽالن م دير سان اچن ٿيون،  
جنهن کري انهن جي دل جي ڪمزوري،  
موت جا امكان وڌي ويندا آهن  
عورتن م تربيت يافنه ڪارڊيالوجست  
جي کوت جي کري عورتون م تقريرن  
30% موت جا امكان وڌي ويندا آهن  
اهي مريض جنکي کي بروقت علاج جي  
طلب آهي، انهن لاءِ اسپٽالن تائين نه  
رساني مريضن لاءِ نقصان آهي

**GO RED For Women PCS /AHA is a call to action for  
women to take control of their health**



وديڪ معلومات لاءِ اسان سان رابطو  
کريو فيس بڪ پيج واتس ايپ نمبر تي

Phone: +92 300 2114883



## Winning Streak Continues **4<sup>th</sup> CONSECUTIVE YEAR**



Khushhali Microfinance Bank has been named the Best Microfinance Bank in Pakistan for the fourth straight year by the Institute of Bankers Pakistan at the Pakistan Banking Awards 2021.

We are proud to be recognized for our continued commitment to serve our customers and local communities, and our mission to pursue excellence in customer service.



Prosperity on all Accounts

051 111 047 047 [www.khushhalibank.com.pk](http://www.khushhalibank.com.pk)

کھشحالی

## Sindh Graduates Association

### Branch Pano Akil :

DUA EDUCATIONAL AND CSS CORNER FOR  
GIRLS

( All the books Provided Specially for Girls.)

- 
- 1- Roshan Tara School Kashmore
  - 2- Roshan Tara School Sewhan Sharif
  - 3- Roshan Tara School Halla
  - 4- Roshan Tara School Ghotki
  - 5- Roshan Tara School Gulshan e Hadeed karachi
  - 6- Madarsah Mazhar ul Uloom Khado Karachi

---

Founder: Dr Samina Anwar Sial Life Member SGA  
Branch Pano Akil and Member CEC SGA Markz



**Sindh Institute of Animal Health**  
(Established under Sindh Assembly Act XXX of 2018)

Pakistan's Largest Vaccine Production Unit

**Poultry Health Division**

**Livestock Health Division**

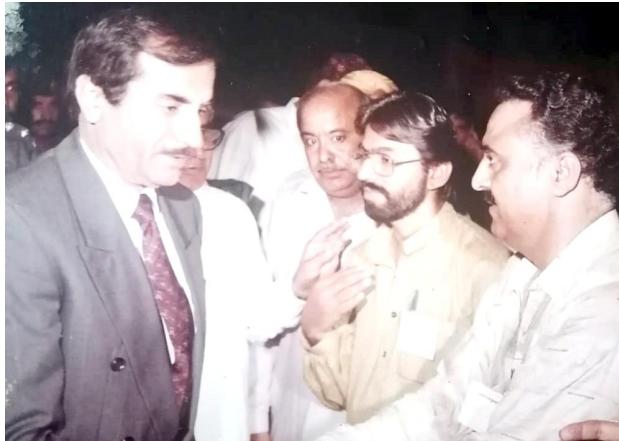
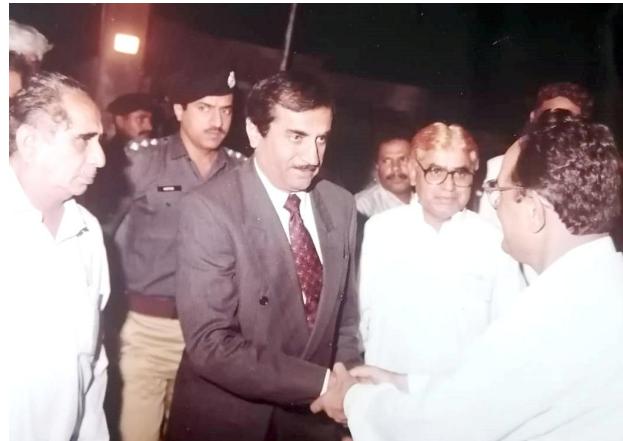
**Wildlife & Pets Health Division**

**Research and Development**

**Livestock & Fisheries Department, Government of Sindh**

ISO Certified 0001 : 2015

**WITH BEST COMPLIMENTS**  
*From*



**GHULAM HUSSAIN BALOCH**

**WITH BEST COMPLIMENTS**  
From



 KHANANI  
**KHANANI**  
**PRIZE BONDS CENTRE**  
Deals in All Over Pakistan

انعامی بانڈز کی خرید و فروخت کا با اعتماد نام

Email:  
[faisalakhanani.fkfk@gmail.com](mailto:faisalakhanani.fkfk@gmail.com)  
[faisalkhananifkfk@gmail.com](mailto:faisalkhananifkfk@gmail.com)

Shop # 84, 94, 95, New Ruby Centre,  
(Bombay Life Building)  
Opp. City Post Office, Talpur Road,  
Boulton Market, Karachi.

**Faisal Khanani**  
PROPRIETOR  
Ufone: 0300-9201000  
Zong: 0333-2229896  
Jazz: 0300-2530200

**M. Faheel Khanani**  
Ufone: 0334-3559911

**Shaukat Ali Turk**  
Ufone: 0321-2805316  
Ufone: 0300-2260254



# GATEWAY TO SUCCESS

FREE PRE-FIRST YEAR CLASSES

**ADMISSIONS OPEN**  
**F.SC, ICS, I.COM, F.A**



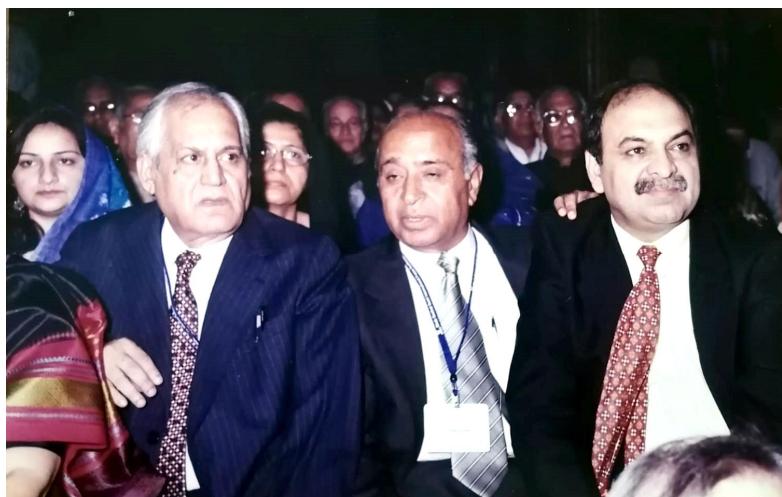
Operate by Brilliant Educational  
Science Technology (Private) Ltd.  
Main Tipu Sultan Road, Karachi

## ماضيء جي ڪانفرنسن، سيمينارن ۽ تقريرن جون تصويري جهلكيون

ميغان محمد سومرو،  
دادا جي پي واسوائي ۽  
مهتاب اکبر راشدي



پارتی ادیب



دادا جي پي واسوائي ۽  
مظہر الحق صدیقی



عبدالله شاه مهمانن جي  
ڪتاب تي تاثرات لکندي



سعيد صديقي Expo جي  
استالن جو معاينو ڪندي



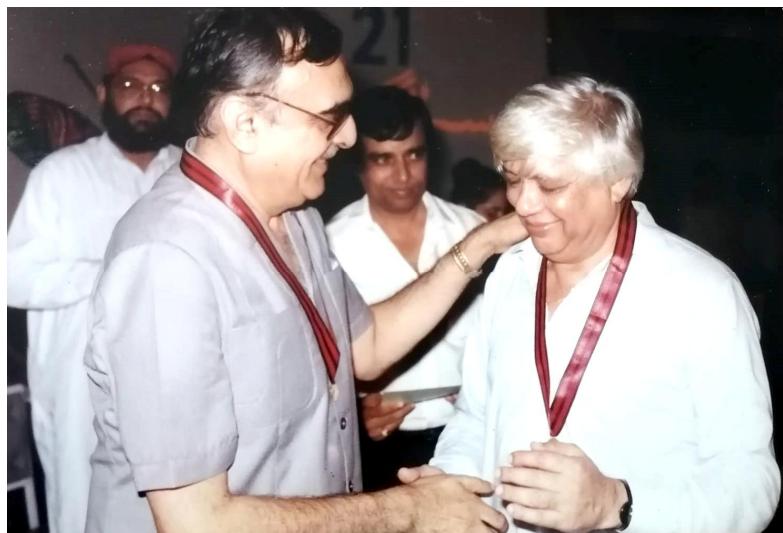
سگا خواتين شاخ پاران  
ڪوئايل سيمينار



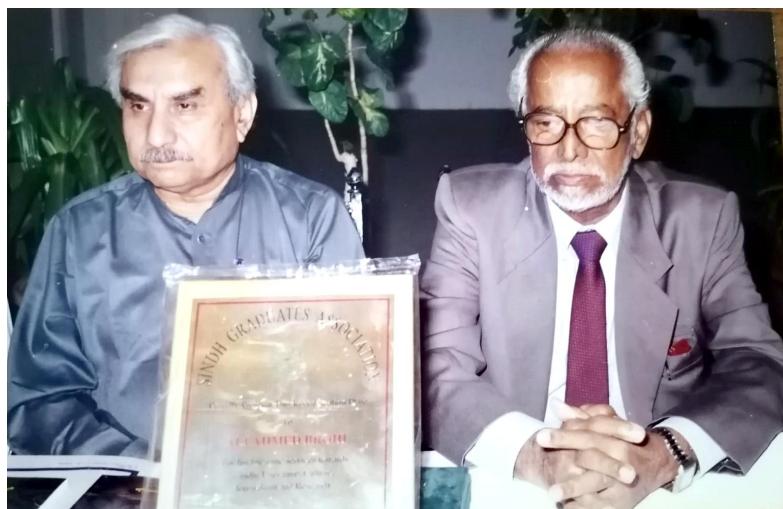
شاه سچل سامي  
ڪانفرنس ۾ ميان محمد  
سومرو، سريش ڪيسواڻي  
۽ عاليٰ حسين بروهي



ممتاز مرزا، حميد سنڌي  
كان سونو پلو وٺندي



داڪٽ محمد سليمان شيخ  
عليٰ احمد بروهي سان گڏ



## لطیف کانگریس



حمید سنڌي، داڪٽر ممتاز قاضي ۽ داڪٽر محمد سليمان شيخ

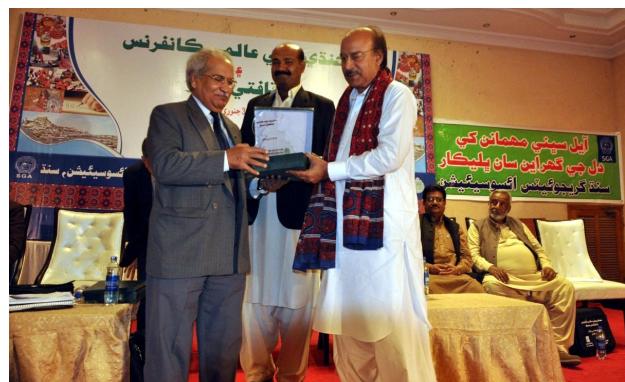


غلام مصطفیٰ شاھ لطیف کانگریس کی خطاب ڪندی

## سنڌي ٻولي عالمي ڪانفرنس ۽ ثقافتی ميلو



رفيق احمد جعفري، سيد ناصر حسين شاه کي سوکتري پيش ڪندي



پروفيسر سليم ميمٽ سنڌي ٻولي عالمي ڪانفرنس ۾ مقالو پيش ڪندي

شاراحمد كھڙو، داڪٽ محمد ميمٽ کي شيلڊ پيش ڪندي

3. On 7<sup>th</sup> August 2010 flood water of River Indus broken the Tori Dam at Bakshapur District Kashmore. The flood water affected Kandhkot, Jacobabad, Sujawal Junejo, Shahdadkot, Kamber, Western parts of Dadu District and Sujawal District. It destroyed the houses and made huge population displaced from their villages, towns and cities. The affected people rushed to Karachi. On the advice of Commissioner Karachi, the Head office of the Association adopted the camp of IDPs located at Public School Gadap where 478 families from various places consisting of 3287 population had got temporary shelter. The Association provided them raw food material, utensils for cooking meals, potable water, clothes, cash and medical treatment to avoid any viral disease. This camp was ended on 15<sup>th</sup> October 2010. Besides, 35 branches collected food items, clothes, medicines and potable water for 67335 IDP at their jurisdiction.

There after Association got a project from USAID through RSPN, and provided and rehabilitated 673 families with constructed house and 4644 families were provided food items, wheat seed, urea, animal food, hand pumps in 4 union council of Khairpur Nathun Shah District Dadu.

- 4. Promotion of Sindhi Literature, Culture and Heritage:** In order to promote Sindhi, Literature, culture and heritage the Association had arranged the following events.

- i. Arranged Expo Sindh-81, 94 and 98 in Arts Council of Pakistan, Karachi where cultural festivals were arranged.
- ii. The Association usually arrange anniversary of the Association every year where musicians and Artists are invited to play their art.
- iii. The Association has celebrated Shah Abdul Lateef National Congress in Karachi on 6 to 9 April 1978 where scholars from all over Pakistan were invited to present their scholarly views on the message of Shah Abdul Lateef Bhittai. There after a convoy of graduates had taken their tour of Pakistan and visited Multan, Islamabad and Peshawar and introduced Shah Abdul Lateef and its message.
- iv. The Association held International Sachal Congress on 28-30 October 1989 in Karachi. On this occasion, scholars, writers and poets from India and other countries were invited to participate in the conference. There were various sittings of literature and concluded with music program.
- v. The Association arranged Shah, Sachal, Sami International Conference on 18 to 20 December 2004 at Karachi. In this programme scholars, writers and poets were invited from all over world including India. The delegations was taken to other places of Sindh to witness heritage of Sindh.
- vi. The Association arranged International Sindhi Language Conference on 30<sup>th</sup> January 2016. The prominent scholars, linguists from all over Pakistan participated. But scholars from India was not given visa.

- 5. Social and development services to rural people:** A pilot project of Water and Sanitation in villages was assigned to Sindh Graduates Association by World Bank in Collaboration with Public Health Engineering Department. Government of Sindh for villages of District Dadu, Khairpur and Thatta in 1997 and was completed in 1998. This was unique and successful project and representatives of World Bank along with Government of Pakistan officers visited these project schemes so many times.

- 6. Social Mobilization and empowerment of poor:** Considering the livelihood of poor people living in down trodden areas of Sindh, the Association negotiated with Khushali Bank in 2002. The Khushali Bank agreed to award a project of social mobilization of the rural poor people and formulate community organizations. Subsequently the Khushali Bank would grant them micro-credit for starting their business for earning their livelihood. So far 151,927 number of poor people have been awarded micro credit amounting to Rs. 6,077,080,000 and they have been economically able to earn their livelihood.

**Wali Mohammad Roshan**  
Secretary General  
30<sup>th</sup> May 2022

District, 70 in Badin District and 100 school in Sukkur and Larkana Division. From these schools through informal education system 5017 girls got primary education within 3 years.

**(d) Scholarships:** With the support of a philanthropist Late Shabir Jummani, Sindh Graduates Association introduced the grant of scholarship to the students of professional colleges i.e, Medical, Engineering and Technology Colleges to the students whose parents were so poor that they could not bear up tuition fees of their children. The students were selected on the recommendations of concerned colleges on merit cum poverty basis. Initially this scheme was introduced to 30 students and it was increased after every year and continued up to the year 2012 when the number of students (Boys and Girls) was 56 students of various colleges and universities.

### **2. Health Services:**

Initially, during the year 1976 the Association arranged Free Medical camp with the support of Local member doctors at the office of SGA Hyderabad Branch in District Council Shopping Centre Hyderabad. The doctors conducted free checkup of patients and provided the medicines free of cost.

**(a) Eye Camps:** After few years it was experienced that the poor people of rural areas who got cataract disease of eyes could not get their treatment or operation because there were no ophthalmologists available even in District Head quarter hospitals of Sindh except at Karachi. The Association felt the dire need to arrange free eye disease treatment camp. It was first Eye Disease Treatment camp arranged at Sehwan in collaboration of SGA Sehwan Branch. This camp was arranged for fifteen days in which 400 patient were operated and provided eye glasses. This sort of services has been continued till today and such camps are arranged every years by 10 branches of the Association. The coverage of Eye Camps so far is as under:

Year	No. of Camps	OPD	Operation	Lances
1978-2021	405	466,181	68,159	32,686

**(b) Skin Camps:** Sindh Graduates Association observed that due to non availability of specialist i.e Dermatologist in hospitals in every district other than Karachi and due to scorching heat and scarcity of water in rural areas, the people were affected by skin diseases at the larger level. The Association decided to arrange free skin diseases treatment camps in rural areas from 1990. These camps were arranged in collaboration with Welfare Association for Dermatological Patients. Up to 2021 the Association arranged 356 free camps where 405,309 patients have been treated. These camps were arranged by various branches of the Association.

**(c)** The Association had got sever concern on the accidental injured patients on Super Highway. Because most of the patients of Traffic accidents could not be provided first aid and because of sufficient time taken in reaching hospitals at Jamshoro and Karachi, most of the injured patient usually lost their lives. While considering this grave situation the Association obtained Basic Health Unit at Kaloo Khoohar at Nooriabad from Government of Sindh and named it as **Dr. Yasmin Shaikh Memorial Medical and Emergency Centre (YASMEC)**. With the support of Syed Hussain Shah Rashidi (Late) the then Senator constructed Tramma Centre in 1993. This hospital provided treatment to injured patient of accidents on super highway and injured in various industries located in Nooriabad.

**(d)** Sindh Graduates Association Pano Akil Branch has established **Al-Shams Medical Centre**. This Centre has been established with the huge donation of Mr. Shamsuddin Shaikh in shape of his house and financial assistance. Though this centre is providing medical treatment to the poor residents of Pano Akil town and its sub urban areas but it is in the process of completion.

### **3. Disaster Management Programmes:**

Due heavy rainfall in Sindh, floods have affected the rural areas and destroyed villages on various times. The services in this regards have been rendered as under:

1. In 1994 the rain affected many villages of District Dadu. The Association provided 800 tents to the flood affected people.
2. In the month of July 1999 heavy rainfall and hurricane had completely damaged village Mohammad Shah near Choohar Jamali of Sajawal District. This village was situated on sea shore. Association obtained a project from Action Aid Pakistan and constructed 52 houses for residents of the village.

15. Mr. Rasool Bux Rahoo Member Executive Committee
- Initially the office of the Association was established in the month of July 1972 at Sindh Muslim Housing Society Karachi. But it was attacked and destroyed by the terrorists during language riots in Karachi in 1972. Subsequently the office was shifted to Lawyers Chambers at Bundar Road Karachi. Thereafter it was shifted to PECHS society near Chinese restaurant, Karachi.

During the year 1979 the owner of the flat at Tariq Road where the office of the Association was housed, gave notice to vacate the flat. This was big challenge to the Association because the Association had no sufficient funds to purchase any flat or any place for its office. The friends started to locate the flat. First of all they located flat at Saddar area and negotiated with the owner of the Plaza who was Punjabi and on knowing the name of Sindh Graduates Association he flatly refused to sale his flat because we are Sindhi. There after friends came to Rimpa Plaza which was at the stage of completion. The owner was Parsi and resident of Karachi. He agreed to sale one hall for office of the Association, hence office was purchased there.

Among all, the following objectives have been prioritized and has rendered services as under:-

1. Education: (a) Establishment of chain of Roshan Tara Schools.  
(b) Establishment of Non formal Schools, Education conferences.
2. Health Services: Arrangement Free Eye Camp, Free Skin diseases treatment Camp, Medical Camps
3. Disaster Management
4. Promotion of Sindhi Literature, Culture and Heritage.
5. Social and development services to rural people - Rural water supply sanitation program.
6. Social Mobilization and Empowerment of poor.

#### **1. Education Services:**

After dismemberment of one unit, Sindh was given the status of Province but educational system started degraded and quality of education in Sindh declined to alarming situation. For such declining position the Association had got severe concerns.

**(a)** Accordingly, the Association arranged Educational Conference on Sindh level on 25 April 1980 at Sindh University, old campus, Hyderabad, where prominent educationist were invited who proposed concrete recommendations for improvement of educational systems in Sindh. The Association placed the recommendation before the Government of Sindh of that time. But the then authorities gave no attention towards the recommendations.

**(b)** While considering this pitiable circumstances, the Association decided to establish its own chain of educational system in the name of Roshan Tara Schools. Accordingly first Roshan Tara School was established on 1<sup>st</sup> November 1980 at Hala. By the pace of time some of the branches started to establish the schools. At present there are 22 schools functioning with various branches of Association, out of which there are 3 Higher Secondary schools having 2742 students, 9 Secondary School with 3792 number of students. There are 5 Lower secondary school having 659 number of students, 5 Primary schools having 339 students.

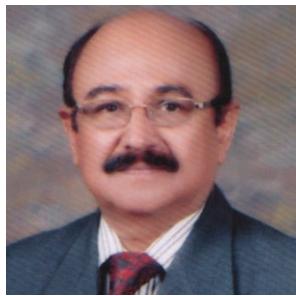
Besides, 15 schools have got their own building costing billions of rupees and other schools are housed in rented buildings so far.

The Association has availed the opportunity to get Public School Gadap from the Government of Sindh on Public Private Partnership since 2011, for 30 years of lease.

**(c) Informal Education:** During the year 1995 in collaboration of Trust for volunteers organization, 30 schools for girls of 8 to 12 years of age were established in various villages of District Dadu where the schools for girls education were not available. The informal system of education was introduced and 746 girls got primary education within three years.

During the same period 36 community school established in District Badin in collaboration with UNICEF and Sindh Education Foundation. The new system was introduced in which village councils were formed and one classroom and a teacher were provided by the village councils. Salary of teacher, books, uniforms of students and furniture were provided by Sindh Graduates Association. These schools were functioning under the informal education system. Consequently 880 girls got primary education within three years.

In all, with the support of UNICEF, Sindh Education Foundation and Social Action Program (SAP) Government of Pakistan for uneducated grown up girls 30 schools were established in Dadu



## 50 Years of Sindh Graduates Association At a Glance

On dismemberment of one unit in Pakistan on 30<sup>th</sup> June 1970, Sindh was restored in shape of Province and Karachi was declared its' capital city. Consequently people from nook and corner of Sindh started to come to Karachi for employment and business purposes on one hand and the people belonging to Sindh, working at Lahore in Secretariat of defunct West Pakistan were repatriated to Karachi on the other. As such

Sindhis working at Karachi started facing social problems e.g education of their children and their settlement in the city of Karachi.

Under such circumstances some of Sindhi youngsters who participated in political movements against one unit Government, rights of students, and restoration of Sindhi language in educational institutions in Sindh, during one unit era, got employment at Karachi. Among those persons Dr. Mohammad Suleman Shaikh was posted in Jinnah Post Graduate Medical Centre (Jinnah Hospital) Karachi, Late Shamsher-ul-Haideri was posted in Information Department, Govt. of Sindh and Mr. Saeen Bux Abbasi got employment in Income Tax Department, Karachi. Subsequently many other graduates from various parts of Sindh came to Karachi in connection with employment and other business.

Dr. Mohammad Suleman Shaikh and late Shamsher-ul-Haideri had actively participated in political movements during one unit era and were deeply committed with Sindhi nation and deprived factors of the society. As soon as they arrived at Karachi, they started to consider various aspects of human services and deprived factors of Sindhis, during the period from 1947 to 1971. They used to have their gatherings in café New York at Saddar, Karachi, functioning in those days. These prominent persons were (1) Late Shamsher-ul-Haideri (2) Dr. Mohammad Suleman Shaikh and (3) Saeen Bux Abbasi. After thought full consideration, they decided to establish an organization in the name of Sindh Graduates Association having the objectives of rendering social services to Sindhi people of urban area in general and of rural area in particular. The first document was written and signed on 6.4.1971 by the following friends:-

1. Late Shamsher-ul-Haideri who was declared as Secretary General for interim period.
2. Dr. Mohammad Suleman Shaikh Member
3. Mr. Saeen Bux Abbasi Member
4. Mr. Murad Ali Junejo Member
5. Mr. Hakim Bhutto Member

Subsequently in pursuance of the decision of the interim organizing Committee, the friends started a campaign of membership through personal contacts. Accordingly sufficient number of Government graduate employees were made the members of the Association. During the campaign, they used to convene the meetings of members at houses or offices of friend because there was no office established for the Association by that time. When the number of members reached to 125, the interim body decided to hold proper elections to elect the office bearers. Accordingly the first election of the Association was held on 4.6.1972, and following were elected un-opposed office bearers:-

- |                                |                            |
|--------------------------------|----------------------------|
| 1. Mr. Mohammad Bilal Siyal    | President                  |
| 2. Mr. Shamsher-ul-Haideri     | Vice President             |
| 3. Dr. Mohammad Suleman Shaikh | General Secretary          |
| 4. Mr. Saeen Bux Abbasi        | Joint Secretary            |
| 5. Mr. Bakhsh Ali Lakho        | Finance Secretary          |
| 6. Mr. Mohammad Saleh Shaikh   | Information Secretary      |
| 7. Mr. Mohammad Alam Makhdoom  | Member Executive Committee |
| 8. Mr. Abdul Karim Baloch      | Member Executive Committee |
| 9. Mr. Ghulam Haider Baloch    | Member Executive Committee |
| 10. Mr. Hussain Bux Hote       | Member Executive Committee |
| 11. Mr. Nasrullah Bijarani     | Member Executive Committee |
| 12. Mr. Khadim Hussain Abro    | Member Executive Committee |
| 13. Mr. Bashir Ahmed Qureshi   | Member Executive Committee |
| 14. Mr. Mukhtar Ahmed Mughal   | Member Executive Committee |